

SARS YI FAYA 26 WA MIMOVHA LEYI NGA RI KI ENAWINI EKA NYIMPI YO LWA NA MPFUMALEKO WA NANDZELERISO

Durban, 23 Hukuri 2018 – Namuntlha nampundzu, Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS) byi fayile mimovha yo hlaya leyi nga ri ki enawini tanihi xiphemu xo hunguta na mpfumaleko wa nandzeleriso eka tisekithara ta Vulawuri bya Tinhundzu eMindzilekanini (Khasitomo).

Leswi swi landzerile ntirho wa le ndzeni wa mfumo eDurban na tindzhawu ta le kusuhi to lwa na vuxavisi lebyi nga ri ki enawini.

Eka lembeximali leri nga hundza, vatirhi va Khasitomo va le KZN va tekile 26 wa mimovha eka mitlulo ya milawu yo hambanahambana naswona sweswi yi nyiketiwile eka mfumo endzhaku ka ku landzela tiphurosese leti faneleke ta xinawu. Yi na nxavo wa le makete lowu pimanyetiweke kwalomuya ka R4 miliyoni.

Ku tundziwa ka mimovha leyi nga tirhisiwa ro sungula laha Afrika-Dzonga swi yirisiwile. Loko mimovha yi nga se tundzeriwa laha Afrika-Dzonga, tilayente yi fanele yi kuma mpfumelelo wo suka eka Khomixini ya Vufambisi bya Vuxavisi ya Misava Hinkwayo no tlhela yi kuma Papila ra Vulawuri ku suka eka National Regulator of Compulsory Specification.

Nkarhi lowu nga hundza, mimovha leyi tundziweke leyi nga tirhisiwa ro sungula yi xavisiwa eka okixini ya Khasitomo leswaku yi rhumeriwa ematikwenimambe kambe mimovha leyi yi tlhele yi vuya laha Afrika-Dzonga. Leswi swi na nkucetelo eka vumaki bya vutumbuluxi bya laha kaya bya mimovha, leswi hoxaka xandla hi 7.5% eka xikumiwa xa tiko. Vumaki lebyi bya nkoka byi khumbhiwa swinene hi mphikizano lowu voyamelaka tlhelo rin'we lowu sindzisiwaka hi ntalo wa movha leyi tirhisiweke ro sungula.

Eka 26 wa mimovha leyi nyiketiwewe mfumo eka lembeximali leri eKZN, mune yi fayiwile namuntlha na 15 leyi nga fayiwa eka mavhiki lawa ya nga hundza. Leyi nga sala yi ta fayiwa ehansi vulanguteri bya Khasitomo eka mavhiki lawa ya ta ka.

Endlelo ro fana ri ta landzeleriwa etikweni hinkwaro, laha ku nga kunguhatiwa leswaku ku ta landzela Gauteng kutani ku landzela Limpopo. Sweswi ku na 317 wa mimovha leyi nga nyiketiwawe mfumo etikweni hinkwaro lembeximali leri.

Ntirho wa mbonakohenhla wa masiku yambirhi (20 na 21 Hukuri) endzhawini ya Durban wu katsile tindzawulo tin'wana ta Mfumo to fana na SAPS, Immigration, Cross Border Road Traffic Agency na EThekwini Metro Police.

Xikongomisokulu xa ntirho a ku ri ku hunguta mpfumaleko wa nandzeleriso lowu xakelanaka na ntundzo/rhumelo wa tinhundzu ematikwenimambe, ngungumeriso wa swilo leswi nga ri ki enawini na nhlayiso/mfambiso lowu nga ri ki enawini wa tinhundzu leti nga tirhisiwa ro sungula.

Wu katsile misecho ya mimovha emagondzweni etindzhawini leti nga na nxungeto wa le henhla, mikambelo ya tikhonthena hi mahlo, tinhundzu, vuhlayiselo bya

tinhundzu leti nga si hakelaka xibalo, mivalango, tindzhawu to kambela mimovha, mikambelo ya le hekeni na misecho ya swikepe.

Ku fikela sweswi, ku humelela eka ntirho ku katsa:

- Ku khomiwa ka 260 wa mimovha leyi tundziweke leyi tirhisiweke ro sungula leswaku yi lavisisiwa ku ya emahlweni mayelana na ku va enawini ka tundzo wa yona. Yi thumbhiwile enkarhini wa mikambelo eka vuhlayiselo byimbirhi bya Khasitomo hi ti 20 Hukuri. Mimovha leyi yi pfumeleriwele ku va eka vuhlayiselo malembe yambirhi handle ko hakela swibalo. Hambiswiritano, nkarhi wu herile leswi vulaka leswaku a yi ri ku tluleni ka swipimelo swa tilayisense ta yona.
- Mphutumo wa swiambalo na malapi leswi ehleketeriwaka ku va swi encenyetiwile leswi durhaka kwalomuya ka R6 miliyoni eRivaleni ra Swihahampfhuka ra Misava Hinkwayo ra King Shaka (KSIA) hi ti 20 na ti 21 Hukuri. Tinhundzu ti thumbhiwile enkarhini wa mikambelo ya kwala na kwala eka xiphemu xa tinhundzu eKSIA
- Ku thumbhiwa ka 30kg ya mbangi leyi gandliweke emovheni eka musecho wa mimovha egondzweni eTongaat hi ti 21 Hukuri. Mbangi leyi a yi pakiwile etibekeni ebutini ya movha, yi kumiwile hi timbyana to nuhetela ta Khasitomo. Yi durha kwalomuya ka R2 miliyoni.
- Nkambelo wa le hekeni enhlalukweni wa le Durban hi ti 20 Hukuri wu fikisile eka ku thumbhiwa ka malerhi lawa ehleketeleriwaka ku va ya encenyetiwile a ya pakiwile eka khonthena ya 40ft. Lawululo wo hetiseka wu le ku endlweni ku kambela ntiyisiso wa wona.

Ku tirha kun'we na tindzawulo tin'wana ta mfumo, Khasitomo yi ta ya emahlweni yi simeka mitirho etikweni hinkwaro yo ololoxa vuxavisi lebyi nga ri ki enawini eka nkoka wa Khasitomo hinkwayo ku kota ku sirhelela ikhonomi na vaaki.

Ku vona swifaniso, [tlilika laha](#).